

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum mors & huiusmodi sint defectus homini naturales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

lex non potest praevidere eventus sequentes. unde nec eos potest ponderare, dum infert poenam pro culpa, pro quod rationabiliter homini incommodum inaequalitas, eius iustitiae non derogat: sed Deus omnes eventus futuros praenoscit. unde videretur ad eius iniustitiam pertinere, si aequaliter subiacentibus culpa, inaequaliter homini incommoda provenirent. Ad haec ergo dubitationem tollendam posuit Origenes, quod ante quam corporibus vniueretur, diuersa merita habuerunt, pro quorum diuersitate consequuntur in corporibus, quibus vniuerentur, maiora vel minora incommoda. & inde est ut ipse dicit, quod quidam mox nati vexantur a demone, vel caeci nascuntur, vel aliqua homini incommoda patiuntur. sed hoc repugnat Apostolicae doctrinae. dicit enim. Apostolus. Rom. 9. de Iacob & Esau loquens, Cuiusmodi nati essent, aut aliquid boni vel mali egissent &c. Eadem autem est ratio de omnibus. Unde non est dicendum, quod ante habuerint merita bona vel mala, antequam corporibus vniuerentur. Est etiam contra rationem. Nam cum naturaliter anima sit pars humanae naturae, imperfecta est sine corpore existens, sicut est quilibet pars separata a toto, inconueniens autem fuisse quod Deus ab imperfectis suam operationem inciperet. Unde non est rationabile, quod animam creauerit ante corpus, sicut neque quod manum formauerit extra hominem. & ideo aliter est dicendum, quod homini diuersitas quae circa hos defectus accidit in hominibus, est a Deo praeparata & ordinata, non quidem pro aliqua merita in alia vita existentia: sed quoad quod; quidem pro aliqua peccata patrum. Cum enim filius sit aliquid patris secundum corpus, quod ab ipso trahit, non autem secundum animam, quae immediate a Deo creatur, non est inconueniens, quod pro peccato patris filius corporaliter puniatur, licet non poena spirituali quae pertinet ad animam: sicut etiam homo punitur in alijs rebus suis. Quoad quod; vero ordinatur homini defectus, non ut poena peccati alicuius: sed ut remedium contra peccatum sequens, vel pro profectum virtutis, aut eius quod hoc patitur, aut alterius: sicut Dominus dicit Ioan. 9. de caeco nato, Neque hic peccauit, neque patres eius: sed ut manifestetur opus Dei in illo, quod expediens erat ad humanam salutem. sed hoc ipsum quod homo talis conditionis est, ut ei subueniatur, vel ad vitandum peccatum, vel ad profectum virtutis pro homini incommoda siue defectus, ad infirmitatem humanae naturae pertinet, quae ex peccato primi parentis deriuatur. sicut quod corpus hominis sit sic dispositum, quod ad eum sanandum indigeat sectione, ad eius infirmitatem pertinet. & ideo omnes isti defectus respondent peccato originali, ut poena concomitans.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illud auxilium datum homini a Deo. scilicet originalis iustitia fuit gratuitum. unde per rationem considerari non potuit. & ideo Seneca, & alij gentiles Philosophi non considerauerunt huiusmodi defectus sub ratione poenae.

AD SECUNDUM dicendum, quod alij animalibus non fuit homini auxilium collatum, nec pro culpa aliquid ante praediderunt, unde homini incommoda sequerentur, sicut est in hominibus & ideo non est similis ratio. sicut in eo quod respicitur pro peccato in qua natus est, homini cespitatio non habet rationem poenae; quantum ad iustitiam humanam: sed naturalis defectus. in eo autem qui caecus est propter crimen, habet rationem poenae.

AD TERTIUM dicendum, quod huiusmodi defectus non sunt poena taxata pro peccato: sed poena concomitans, ut dictum est.

AD QUARTUM dicendum, quod poena sensus taxata non debetur nisi conuersioni actuali: sed alia

A ratio est de poena concomitante.

AD QUINTUM dicendum, quod post mortem non est status proficiendi ad virtutem, uel deficiendi per peccatum: sed recipiendi pro meritis. unde omnes defectus qui sunt post mortem, taxantur pro culpa non autem ordinantur uel ad profectum uirtutis, uel ad euersionem peccati, & inde est quod puer post mortem non debetur poena sensus.

AD SEXTUM dicendum, quod aliquid quod in homine habet rationem culpae, ut occidere hominem, potest quidem esse in alijs animalibus: non tamen habens rationem culpae, quae consistit in hoc quod sit secundum uoluntatem, quae in brutis esse non potest, & similiter defectus qui sunt communes & homini alijs animalibus, in homine habent rationem poenae, quae consistit in hoc quod sit contra uoluntatem: non autem in alijs animalibus. Nam ratio poenae & culpae est hominis, secundum quod homo.

AD SEPTIMUM dicendum, quod per iustitiam originalem conseruabatur debita habitudo corporis sub anima, quamuis ipsa in anima esset, & ideo conuenienter ad peccatum originale, quo priuatur originalis iustitia, sequuntur defectus corporales.

AD OCTAVUM dicendum, quod si quosdam si Adae non peccasset tentatus, statim confirmatus fuisset in iustitia, omnes posterius eius confirmat in iustitia nascuntur: & secundum hoc obiectio locum non habet: sed hoc credo esse falsum, quia corporis conditio in primo statu respondebat conditioni anime: unde quamdiu corpus erat animale, & anima erat mutabilis nondum perfecte spiritualis effecta. Generare autem pertinet ad animalem uitam. Unde sequitur, quod filii Adae non nascerentur in iustitia confirmati. Si ergo aliquis ex posteris Adae peccasset, eo non peccante, moreretur quidem pro suo peccato actuale, sicut Adae mortuus fuit: sed posterius eius moreretur propter peccatum originale.

ARTICVLVS V.

Utrum mors & huiusmodi defectus sint homini naturales.

QUINTO quaeritur, utrum mors, & huiusmodi defectus sint homini naturales. & uidetur quod sic. Corpus enim hominis componitur ex contrarijs: sed omne compositum ex contrarijs, est naturaliter corruptibile: ergo homo naturaliter est mortalis, & per consequens ceteris defectibus subiectus. Sed dicendum, quod hoc quod corpus hominis dissoluatur propter contrarietatem in ipso existentem, accipit ex subtractione originalis iustitiae. unde non est naturale: sed poenale.

¶ Sed contra, si mors & corruptio sequitur in homine per subtractionem originalis iustitiae, quae hos defectus prohibebat, sequitur quod homini defectus causantur ex peccato, sicut a remouente prohibens: sed motus qui sequitur ex remotione prohibentis, est naturalis, etiam si remouens prohibens sit agens uoluntarij: sicut cum aliquis homo remouet columnam, caedit lapis suppositus, & motus eius est naturalis: ergo nihilominus mors, & corruptio sunt naturales homini.

¶ Praterea. Homo in primo statu fuit immortalis, quasi potens non mori: in ultimo autem statu erit immortalis, quasi non potens mori: in medio autem statu est omnibus modis mortalis, quasi necesse habens mori: sed immortalitas ultimi status non est naturalis, sed per gratiam consummatam, quae est gloria: ergo neque immortalitas primi status fuit naturalis. Mori ergo fuit naturale.

¶ Praterea. Homo secundum conditionem suae naturae

Quaest. dist. Tho. S si sibi

si sibi relinquatur, moritur: sed q̄ in primo statu cō
 seruaretur a morte, hoc erat p̄ aliquod donū diuini-
 titatis datū: sed si aliquid fiat a Deo in re aliqua p̄ter
 eius naturā, nihilominus sua dispositio est ei na-
 turalis. Sicut si Deus faceret aquā feruentē, nihilomi-
 nus esset naturaliter frigida, ergo nihilominus
 homo in primo statu erat naturaliter mortalis.

¶ 15 Præt. Sicut hoī sup̄naturaliter datum est, q̄
 posset nō mori, ita sup̄naturaliter ei datur, q̄ posset
 Deum videre: sed hoc q̄ hō careat diuina visione,
 non est cōtra naturā, ergo neque etiam q̄ careat
 immortalitate. Mors ergo non est contra naturā.

¶ 16 Præt. Corpus hoīs etiam ante peccatum, com-
 positū erat ex quatuor elementis, & ita in eo erant
 qualitates actiue, & passiue: ad has autē naturaliter
 sequit̄ corruptio. Agēs enim naturaliter assimilatur
 sibi patiēs, quo facto corrumpitur passum, & p̄ cō-
 sequēs ipsū compositum. ergo corpus hominis
 etiā ante peccatum, naturaliter erat corruptibile.

¶ 17 Præt. Vita hoīs conseruatur per actionē natura-
 lis caloris, qd̄ est agēs naturale, sed q̄ agens natura-
 le in agēdo aliquā diminutionē patitur, agit enim
 passum s̄m Philo. Oē autē finitum, si continue aliqd̄
 ab eo abijciatur, necesse est, q̄ totaliter consuma-
 tur. Cū ergo calor naturalis in corpore hoīs fuerit
 finitus, necesse ē q̄ tādē cōsumeret s̄m suā naturā:
 & ita hō naturaliter mortuus fuisset, et ante p̄c̄m.

¶ 18 Præt. Corpus hoīs finitum erat, in eo autē fiebat
 deperditio, alioquin cibo nō indiguisset. Cū ergo
 p̄ continuā deperditionem quodlibet finitū quan-
 doque consumatur, ut q̄ necesse fuerit naturaliter
 corpus hominis corrumpi, etiam ante peccatum.

¶ 19 Præt. Aug. dicit, q̄ posse nō mori cōueniebat
 hoī ex b̄nficio ligni uitę, sed hoc v̄ ē impossibile:
 quia si lignum uitę corruptibile erat, in corruptio-
 nem praestare non poterat. si autem erat incorru-
 ptibile, in usum hominis uenire nō poterat p̄ mo-
 dū nutritiōis, ergo posse non mori nō in erat hoī,
 sed naturaliter & ex necessitate mortuus fuisset.

¶ 20 Præt. Qd̄ de se est possibile, nūquā p̄ aliud fit
 necessariū, un̄ qd̄ est p̄ se corruptibile, nunquā per
 aliud p̄t fieri incorruptibile. Corruptibile. n. & in-
 corruptibile differūt s̄m genus, ut d̄r in 10. Meta.
 Eorum autē quę genere differunt, nō est trāsmuta-
 tio in inuicē: sed corpus hoīs s̄m seipsum corru-
 ptibile erat, ut potē ex cōtrarijs compositum, ergo
 nullo mō per aliud poterat fieri incorruptibile. Sic
 ergo naturaliter moreret, etiam si non peccasset.

¶ 21 Præt. Si hō ante peccatū nō poterat nō mori,
 aut posse nō mori, erat gr̄a, aut natura: si gr̄a, ergo
 poterat mori, qd̄ est cōtra Magist. 24. di. 2. lib. S̄c̄e.
 si autē erat natura, ergo potuit qdem uulnerari, sed
 nō totaliter tolli: hō. n. p̄ p̄c̄m spoliatus ē gratuitis
 & uulneratus in naturalibus ut d̄r in Gl. Lu. 10. Nul-
 lo ergo mō ante p̄c̄m inerat hoī posse non mori.

¶ 22 Præt. In oī tōposito ex 3̄iis necesse est, q̄ sit
 inæqualitas, s̄m Phil. Si. n. cōtraria cōuenit̄ æqua-
 liter ad cōstitutionē multī, vnū nō ēēt formalius al-
 tero, sed oīa ex æquo cēnt in actu. Nō autē sit ex plu-
 ribus vnū, nisi unū se habeat ad alterū sicut potētia
 ad actū. Inæqualitas autē est principiū corruptionis
 ex necessitate, q̄ id, qd̄ est fortius, corrumpit id, qd̄
 est debilius. ergo corpus hoīs erat ex naturali ne-
 cessitate corruptibile, et si homo non peccasset.

¶ 23 Præt. Eādē naturā s̄m substantiā habet hō an-
 te peccatum & post, alioquin nō esset eiusdē sp̄ci:
 sed hoī post peccatum s̄m naturā suā substantiā

conuenit necessitas moriēdi, ex hoc. s̄p materia
 in potētia ad aliā formā, ergo & ante peccatum na-
 turali necessitate mortuus fuisset. Sed dicit̄ q̄
 te peccatum conseruabatur a Deo, ne moreretur.

¶ 15 Sed cōtra, id ad qd̄ sequūt̄ cōtradictoria
 simul vera, nūquā fita Deo: sed ad hoc q̄ ē aliqd̄
 stēs in potētia subflare actioni agētis, & nō cōm-
 sequit̄ cōtradictoria ēē simul, scē in potētia, scē
 ēē in potētia. Nā de rōne exitis in potētia est, qd̄
 ducat in actū p̄ agēs. Nō ergo corpus hoīs an̄ p̄c̄m
 fuisset incorruptibile, Deo corruptionē prohibēte.

¶ 15 Præt. Aug. dicit 8. sup̄ Gen. ad literā, q̄ ita De-
 res administrat, q̄ prius mot̄ cas agere similes, q̄
 prius motus & nalis corporis ex 3̄iis cōpositū ē
 corruptionē tendat. hoc ergo nō phibebat ad hō
 ¶ 16 Præt. Illud quod est supra naturā ē ordinariū
 p̄t fieri p̄ aliquam virtutem creatā: quia oīs natura
 creata operatur s̄m rōnes feminales naturę, ut
 vt Aug. dicit 3. de Trin. Inuitia autē originalis ē
 quoddam donum creatum. ergo eius virtutem
 poterat homo a corruptione praferuari.

¶ 17 Præt. Quod est in omnibus vel in pluribus
 est contra naturam: sed mors inuenitur in omnibus
 hominibus post p̄c̄m, ergo nō est contra naturam.

SED CONTRA. Omne qd̄ est ad finē proportionatū
 tur fini: sed homo factus est pp̄ finē perpetuē
 tudinis, ergo s̄m naturā suam habet perpetuam.
 Mors ergo & corruptio sunt contra eius naturam.

¶ 2 Præt. Formę proportionatur materia secundū
 naturā: sed aia intellectiua, quę est forma huius
 corporis, est incorruptibilis, ergo & corpus huius
 num est naturaliter incorruptibile, & sic mors
 corruptio sunt contra naturam humani corporis.

RESPON. Dicēdū, q̄ s̄m Philo. in 2. Phyl. natura
 d̄r dupliciter: vel id, qd̄ hēt naturā, sicut dicimus
 pora naturalia, vel illud qd̄ cōsequit̄ naturā
 turā ex̄is: sicut dicimus q̄ ferri sursum est natura
 igni, & sic loquimur nunc de naturali, qd̄ est s̄m
 rā, vnde cū natura dicat̄ dupliciter: forma & ma-
 ria, dupliciter d̄r aliqd̄ naturale, vel s̄m forma
 s̄m materia. Secundū formā qd̄ est, sicut natura
 igni q̄ calefaciat, nā actio cōsequit̄ formā. Secū-
 materia autē, sicut aqua est naturale q̄ ab igne
 fieri possit. eiq̄ forma sit magis natura s̄m
 naturalis est qd̄ est naturale s̄m formā, q̄ quod
 naturale s̄m materia. sed id, qd̄ cōsequit̄ materia
 dupliciter accipi p̄t: vno mō, s̄m q̄ cōgruit
 & hoc est q̄ agēs eligit in materia: alio modo
 s̄m q̄ cōgruit formę, imo forte repugnat et̄
 & fini: sed est ex necessitate materia: & talis cō-
 nō est electa vel intēta ab agente. Sicut arat̄
 cit ferrā ad secandū, q̄rit ferrum, q̄ est materia
 ad formā ferrā, & ad finē eius pp̄ suā duritiē.
 nitur tū in ferro aliqua conditio, secundū quā
 nō hēt aptitudinē, nec ad formā, nec ad finē
 est frangibile, vel contrahens rubiginē, vel
 hmōi, quę sunt impeditina finis, vnde nō sunt
 ab agente: sed magis ab agēte repudiar entit̄
 possibile. Vnde et̄ Philo. dicit in 19. de Atalibus
 in accidentibus indiuidui nō est quęreda cā
 sed solum cā materialis: proueniūt. n. ex dispo-
 ne materie, non ex intentione agentis. Sic ergo
 mini est aliqd̄ naturale s̄m suam formā, vt
 re, velle, & alia hmōi: aliqua vero sunt ei natura
 secundū suā materiam, quod est corpus. Cor-
 autem humani cōditio dupliciter cōsiderari
 vno modo, secundum aptitudinem ad formā
 mors

Li. 1. de gene-
rat. com. 12.
tom. 2.

In lib. 6. q.
qu. 19. to. 4.

Lib. 10. com.
26. tom. 3.

Li. 2. dist. 19.

Glof. ordi. in
morali expo-
sitione.

modo, secundum id quod consequitur in ipso *fm* necessitate materiae *tm*. Secundum aptitudinē quidem ad formā, necessarium est corpus humanū eē ex elementis cōpositum, & medie complexionatū. Cum.n.aia humana sit intellectiua in potentia, vni- tur corpori vt p sensus accipiat species intelligibi- les, qbus sit intelligens actū. Non.n.vnio aia ad cor- pus est pp corpus, sed propter aiam. non.n.forma est propter materiā, sed materia propter formā. Pri- mus autē sensuum est tactus, q quodāmodo est fun- damentum aliorum: organum autē tactus oportet esse medium inter cōtraria, vt probatur in 1. de Aia. Vnde corpus congruens tali animā fuit corpus ex contrariis cōpositum. Quod autē sequitur ex ne- cessitate materiae q sit corruptibile, *fm* hanc cōdi- tionem non habet aptitudinem ad formā: sed magis repugnantiam ad formam. & quidem ois corru- ptio cuiuscunq; rei naturalis, non est secundum cō- uenientiam ad formam: nam cum forma sit princi- pium essendi, corruptio, quā est via ad non esse op- ponitur ei. Vnde Philo. dicit in 2. de Cē. & mundo, quod corruptio seminum & omnis defectus sunt contra naturam particularem huius rei determina- tā per formam, quāuis sit secundum naturā vni- uersālem, cuius virtute reducitur materia in actum cuiuslibet formā, ad quam est in potentia, & vno generato necesse est aliud corripū: sed speciali mo- do corruptio proueniēs ex necessitate materiae est prāter conuenientiam huius formā, quā est anima intellectiua. nam alia formā sunt corruptibiles saltē per accidens: sed anima intellectiua non est corru- ptibilis nec per se, nec per accidēs. Vnde si in natu- ra inueniri potuisset aliquid corpus ex elementis cōpositum, quod esset incorruptibile, proculdu- bio tale corpus esset conueniens animā secundum naturā. Sicut si posset inueniri ferrum infrangibile, & rubiginem non contrahens, esset cōuenientissi- ma materia ad ferram, & talem artifex quāreret: sed quia talis inueniri nō pōt, accipi qualē pōt, s. duram vel frangibilem. & similiter qā natura nō pōt inue- nire corpus ex elementis cōpositum, quod *fm* natu- ram materię sit incorruptibile, apatur naturaliter aia incorruptibili corpus organicum, licet corru- ptibile sed quia Deus, q est hois institutor hanc ne- cessitatem materię sua omnipotētia potuit prohibe- re, ne in actū prodiret, eius virtute collatum est homini ante peccatum, vt a morte prāseruaretur, quousque talibeneficio se reddidit peccando indi- gnū, sicut & faber prāstaret ferro ex quo operatur, si posset q nūquā frāgeretur. Sic ergo mors, & cor- ruptio naturalis est hoī *fm* necessitatē materię, sed *fm* rōnem formē eēt ei conueniens immortalitas: ad quam tñ prāstandam naturē principia non suffi- ciunt, sed aptitudo quedā naturalis ad eā, conuenit homini *fm* animam, completum autem eius est ex supernaturali virtute. sicut Philo. dicit in 2. Ethic. q habemus aptitudinem ad virtutes morales ex na- tura: sed perficiuntur in nobis per consuetudinem. & in quantum immortalitas est nobis naturalis, mors & corruptio est nobis contra naturam.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ratio illa procedit ex parte necessitatis materię. & similiter dicendum **AD SECVDVM**.

AD TERTIVM dicendum, quod ratio illa procedit de immortalitate, nō quantum ad aptitudinem: sed quantum ad cōseruationem.

AD IIII DICEDŪ, q seruo repugnat aq rōne suā

A formā, non autem immortalitas homini, ut dictū est: unde non est simile, & tñ dicendum est, q ea quā diuinitus sunt in rebus, supra naturā quidem sunt, non autē contra naturam. quia inest cuiilibet rei creatā naturalis subiecto ad creatorem, multo magis quā corporibus inferioribus ad corpora ce- lestia: & tñ ea quā contingunt in corporibus infe- rioribus secundum impressionem celestiu corpo- rum, ut fluxus, & refluxus maris, non sunt contra naturam, ut Commen. dicit in 3. de Cē. & mudo.

AD QVINTVM dicendum, q visio diuina est su- pra naturam humanam, non solum quantum ad naturam: sed etiam quantum ad formam, excedit enim naturam humani intellectus.

B **AD SEXTVM** dicendum, q ita sunt cōtraria qua- litates in corpore misto, sicut sunt contraria ele- menta in mundo: & sicut cōtraria elementa nō se inuicē corripunt quia cōseruantur per uirtutem corporis celestis a quo actiones eorum regulātur: ita cōtrarie qualitates in corpore misto regulant & cōseruantur, ne se inuicē corrumpan p formā substantialē, quā est impressio quādā celestis cor- poris. Nihil.n. in istis inferioribus agit ad spēm, nisi per uirtutē corporis celestis: unde quamdiu forma habet suum uigorē ex impressione celestis corpo- ris cōseruatur corpus mistū in esse, & inde est, q corpus caeleste per accessum, & recessum, causat generationē, & corruptionem in istis inferiorib⁹, & q durationes omnium corporum inferiorum mensurantur periodo corporū celestium. unde si aliqua forma esset, cuius uigor semper remaneret ex impressione suā causā, numquā sequeretur cor- ruptio per actionē qualitātū actiuarū, & passiuarū.

AD SEPTIMVM dicendum, q licet agētis physici uirtus patiēdo diminuat: tñ pōt reparari, uñ uide- mus in partibus uniuersi reparationē fieri uirtutis actiua, per hoc q elementa calida, quorū uirtus diminuitur in hyeme p Solis absentiam, reparatur in estate p Solis propinquitatē, & hoc fit in quoli- bet corpore misto, quamdiu durat uirtus formā cōseruans elementorum mistionem.

AD OCTAVVM dicendum, q deperditio humidi quē fiebat in corpore Adam per actionem caloris naturalis, reparabatur per cibum assumptum: & sic cōseruari poterat ne totaliter consumeretur.

AD NONVM dicendū, q illud qd ex alimēto agge- nerat, est quasi extraneū, respectu eius in quo prius fundabatur uirtus spēi humanā. Vnde sicut uirtus uini per admitionē aquae paulatim minoratur, & tandē deficit, ita uirtus speciei per admitionē nu- trimētalis humidi paulatim diminuitur, & tandē deficit. Vnde aīal necesse est diminui, & tandē mo- ri, ut dī in 1. de Generatione, & hunc defectū sub- ueniebat lignum uitae, reparando uirtutē speciei in pristinum uigorem sua uirtute: non tñ ita, q semel assumptum in alimentum uirtutem daret in perpe- tuum durandi. Corruptibile.n. erat, unde perpetui- tatis causā p se esse nō poterat. sed confortabat uir- tutē naturalem ad diutius durandum secundū de- terminatum tempus, quo finito iterum assumi po- terat, ut diutius uiueret, & sic inde quousq; homo transferretur in statum gloriā in quo iam alimēto non indigeret. Sic ergo lignum uitae coadiuuabat ad immortalitatem, sed principalis causā immor- talitatis erat uirtus a Deo animā collata.

AD X. DICEDŪ, q id, qd de sui natura est possibile, nūquā per aliud sit necessariū *fm* suam naturā, ita

Quaest. dist. S. Tho. S. 2 scilicet

scilicet q̄ naturā necessitatis habeat. Tamē quod est possibile ex seipso, sit necessarium p̄ aliud, licet non naturaliter: sicut accidit in oībus violētis, que dicuntur necessaria per aliud, vt dicitur in 5. Metaphy.

Lib. 5. cō. 6.
rom 3.

D. 74.

Ad XI. dicendum, q̄ posse non mori gratia: erat: sed non gratiē gratum facientis secundum quosdā. vnde homo in statu illo mereri nō poterat. Secū dū alios aut hoc donū immortalitatis ex gratia gratū faciēte p̄cedebat, & hō in statu illo mereri poterat.

Ad XII. dicendum, q̄ inaequalitas elementorum conseruatur in misto per virtutem formā, quandiu a causa sua conseruatur.

Ad XIII. dicēdū, q̄ materia est in potētia ad aliā formā: sed tñ ab exteriori agente non pōt reduci in actum, nisi illud agēs sit fortius, q̄ formā vigor quā hēt ex influentia suā causā. huius autē formā q̄ est aīa humana, cā est solus Deus, cuius virtus excedit in infinitum oēm virtutē alterius agētis: & iō quandiu voluit conseruare hōiem agēre poterat corrumpi: sicut etiam manifeste videmus, q̄ per virtutem corporis cōlestis formā materiale conseruantur in esse, contra actionem corrumpentis.

Ad XIII. dicēdū, q̄ de rōne potētia est q̄ reducatur in actum ab agente: sed actus vnus in potētia existens, impedit reductionē potētia in alium actū. vnde nisi agēs fuerit fortius, q̄ virtus formā q̄ est in materia, siue quā hēt ex ipsā, siue quam hēt ex cōseruāte, non reducetur in actum per agēs extērius. Non enim paruisignis corrumpere potest magnam aquam. vnde. . . est mirum, si per influxum diuinum, anima humana potens erat in statu innocentia ad resistendum omni contrario agenti.

Ad XV. dicendum, quod proprius motus rerum qui ad earum perfectionem pertinent, Deus sua gubernatione non impedit: sed motus rerum qui ad earum defectum pertinent, aliquando a Deo tolluntur ex abundantia bonitatis ipsius.

Ad XVI. dicēdū, q̄ ipsa forma est effectus agentis. vnde idē est quod agēs facit effectiue, & quod forma facit formaliter: sicut pictor dīr colorare parietē, & ēr color. Per hunc ergo modū solus Deus effectiue immortalitē hōis causat: sed anima causat hoc formaliter per donum sibi diuinitus influxum, siue in statu innocentia, siue in statu gloria.

Ad XVII. dicendum, q̄ ratio illa procedit de hoc, quod est simpliciter contra naturam: hoc enim nullo modo est in omnibus, vel in pluribus: sed mors quodammodo est secū dū naturam, & quodammodo contra naturam, vt dictum est.

In corp. art.
Ad argumēta in cōtra-
rium.

Ad ea vero q̄ in contrarium obijciuntur, de facili patet solutio p̄ premissa. Nam illa beatitudo aeterna ad quam homo ordinatur, est supra naturā. vñ. non oportet, q̄ immortalitas homini cōueniat per naturā: & similiter etiā corpus est proportionatū aīa humana, licet sit corruptibile, vt expositum est.

In corp. art.

QVAESTIO VI. ET VNICA.

De electione humana, seu libero arbitrio,
Et habet vnicum articulum.

Utrum homo habeat liberam electionem actuum,
aut ex necessitate eligat.

QVAESTIO est de electione humana. & vnum queritur hic, vtrum homo habeat liberā electionem suorum actuum, aut ex necessitate

eligat. & videtur quod non libere: sed ex necessitate eligat. Dicitur enim Hier. 10. Non est hōis via, nec viri est vt ambulet & dirigat gressus suos: sed iud, respectu cuius homo habet libertatem, eius est quali in ipsius dominio constitutum. ergo videtur q̄ homo suarum viarum, & suorum actuum liberam electionem non habeat. Sed dicendum, q̄ hoc refertur ad executionē electionum, quā inchoant non sunt in hominis potestate.

¶ 2 Sed contra est, q̄ Apost. dicit ad Rom. 9. Nō volentis. s. velle, neq; currentis. s. currere, sed misericordis Dei: sed sicut currere pertinet ad exteriorē executionem actuum, ita velle ad interiorē electionem. ergo ēr interiores electiones non sunt in hōis potestate: sed sunt homini ex Deo. Sed dicendum q̄ homo ad eligendum mouetur quodammodo in instanti, scilicet ab ipso Deo, & immobiliter: tamen hoc repugnat libertati.

¶ 3 Sed contra est, q̄ cum omne aīal mouetur, s. b. s. sum per appetitum, alia tñ aīalia ab hōie nō habent liberam electionem: quia eorum appetitus mouetur a Deo, exteriori mouente mouetur. s. ex virtute corporis cōlestis, vel ex actione alicuius alterius corporis. Si ergo voluntas hominis immobiliter mouetur a Deo, sequitur quod homo non habet liberam electionem suorum actuum.

¶ 4 Prat. Violētū est, cuius principium est conferente vim passio. Si ergo voluntaria electio principium sit ab extra. s. Deus, vñ q̄ voluntas p̄ lenitiam, & ex necessitate moueatur. Non ergo habet liberam electionem suorum actuum.

¶ 5 Prat. Impossibile est voluntatē hōis dissentire a voluntate Dei: quā sicut Aug. dicit in Enchir. homo facit quod vult Deus, aut Deus de eo suam voluntatem implet. sed voluntas Dei est immutabilis. ergo & voluntas hominis. Omnes ergo hōis electiones ex immobili electione procedunt.

¶ 6 Prat. Nullius potētia actus pōt ēr nisi in mobili obiectū, sicut visus actio nō pōt ēr nisi circa mobile: sed obiectū voluntatis est bonum. ergo voluntas nō pōt velle nisi bonū. Ex necessitate ergo voluntas nō hēt liberā electionem boni, vel malī.

¶ 7 Prat. Est potentia ad quā cōparatur suū actum, vt mouens ad mobile, est potētia passiuā suū operari est pati: sicut sensibile mouetur a sensu. Vnde sensus est potētia passiuā, & sentire est quā dā pati: sed obiectum voluntatis cōparatur ad iuntatem, vt mouēs ad mobile. Dicit n. Philo. Anima, & r. Meta. q̄ appetibile est mouens motum: appetitus autē est mouens motum. ergo voluntas est potētia passiuā, & velle est pati: sed potētia passiuā ex necessitate mouetur a suo obiecto si sit sufficiēs. ergo vñ q̄ voluntas de necessitate mouetur ab appetibili. Non ergo est liberum voluntati velle, vel non velle. Sed dicēdū q̄ voluntas non ex necessitate respectu finis vltimi, quia omnia mo ex necessitate vult esse beatus: non autem respectu eorum quā sunt ad finem.

¶ 8 Sed cōtra, sicut finis est obiectū voluntatis, quod est ad finē: quā vtrūq; hēt rōnem boni. & voluntas ex necessitate mouetur in finē, vt etiā ex necessitate moueatur in id, quod est ad finem.

¶ 9 Prat. Vbi est idē motum & idem mobile, & idem modus mouēdi: sed cum aliquis vult ad finem, & ea quā sunt ad finem, idē est quod mouetur ad finem, & idē est mouens: quia ea quā sunt ad finem non vult aliquis, nisi in quātum vult finem.